

JA NO PUC MÉS

«De manera que el final és això; arriba quan menys t'ho esperes i de cop, i s'ha acabat», pensa l'esquimal quan topa amb l'ós. No té res a fer contra aquella muntanya de carn peluda. Els homes són molt petits i els óssos polars molt grans. Fa mig dia que ronda buscant foques, està cansat, els braços li pesen i avui el caçat serà ell.

La proximitat de la mort fa que rememori la seva vida. Els episodis transcendents li passen per davant dels ulls en un lapse ínfim, lligats com nusos en una corda.

Era feliç fins que el seu germà es va casar. En aquelles latituds buides no hi havia prou dones i ell es va quedar solter. L'arribada de la cunyada va convertir la seva existència en un infern. El marit l'estimava, els fills l'estimaven, els sogres l'estimaven. I no és que ella no estimés l'esquimal, o que l'esquimal no l'estimés a ella, però amb aquell matrimoni va passar de ser el primogènit a ser una nosa. Els amors paternals i fraternals van desviar-se i el van abocar al racó dels destronats tolerats. Havia sortit de casa després de la vigèsima disputa amb el germà. Preferia desfogar-se contra les foques que contra el germà. En un món tan petit només pots odiar qui estimes.

L'ós fa que tot plegat sembli efímer. Morirà i allò serà tot. Però la ràbia que acumula no s'ha esvaït i es projecta contra l'amenaça immediata: «Moriré lluitant en lloc de fugint», es diu l'esquimal. Ningú no tindrà notícies de la seva mort valenta. Ell, almenys, sabrà que ha acabat els seus dies amb un acte de coratge. En lloc de fugir ataca l'ós en una càrrega suïcida, els braços oberts i cridant.

Una situació desesperada pot crear-ne d'insòlites. Qui gira cua és l'ós! L'esquimal és el primer esquimal que descobreix un aspecte ocult de la mentalitat dels óssos polars: estan tan acostumats a ser ells els perseguïdors, a ser el terror de la vida, que quan algú els ataca es destaroten i, per si de cas, fugen.

Durant una bona estona l'esquimal acaça l'animal, bramant i feliç. Ha transitat de l'agonia a l'eufòria en

uns instants. Mai no havia tingut una perspectiva tan clara i obscena de les natges d'un ós. Sí, és divertit.

Fins i tot experimenta. Pot dirigir la ruta de l'ós: si avança en una trajectòria que s'inclina lleugerament a la dreta respecte l'eix de la cua, l'ós gira uns graus a l'esquerra; i a l'inrevés, igual que la proa d'una barca segons si el rem la impulsa per una banda o per l'altra.

Després, es cansa. La barreja d'alegria i fatiga es transforma en una mena de borrarxera. Ha estat un dia extraordinari i esgotador. Sua tant que la capa d'aire que queda entre la roba i la pell sembla una bombolla líquida. La millor estratègia seria buscar un revolt on perdre l'ós de vista, girar cua i fugir abans que la bèstia s'adoni que ha estat víctima d'una enganyifa.

Però quan troba un indret propici apareix una anciana. Què hi fa, allà? Vés a saber. Com que la dona és tan a prop, l'ós no pot evitar desviar-se contra una presa tan temptadora. Per bé que li fallin les forces l'esquimal no vol tenir sobre la seva consciència la mort d'una vella venerable:

–Corri! –crida accelerant el pas–. Jo el distrauré. Corri, bona dona!

No, ja no és gens divertit. La dona s'allunya amb la lentitud pròpia de la seva edat. L'esquimal esperona i foragita l'ós, que gruny i remuga, obligat a seguir endavant per culpa d'aquella amenaça difusa. «Una mica més», es diu l'esquimal, «una mica més.»

Un vell truc esquimal per afrontar un problema consisteix a substituir-lo per un de superior. L'esquimal intenta no pensar en l'ós ni en el seu cos exhaust.

Pensa en el que li espera quan torni a casa.

Les discussions amb el germà, els retrets dels pares, els silencis que li recriminen que no tingui dona, els nebots per a qui només és el tiet, figura devaluada del pare. Ella, tan bonica, tan propera i tan llunyana. Hi pensa, i continua fustigant el monstre. Quan el cor li vol petar arriba a paratges coneguts, sempre amb l'ós al davant com si fos un nas.

De cop i volta, el paisatge s'omple de boletes grises. Nens. Jugant jugant s'han allunyat de casa.

A l'esquimal li salten les llàgrimes. Els fèmurs li semblen barres de ferro, els genolls li cruixen com neu trepitjada. I doncs? Permetrà que un ós mati una criatura? Les caputxetes que duen l'entendreixen.

–Escapeu-vos! De pressa!

Dels pulmons li surt una ranera que l'ós replica, frustrat, però sense deixar de córrer davant seu. Sembla mentida que els nens puguin ser tan petits. I tan lents. Les figuretes s'equilibren amb els braços oberts, alçant els genolls perquè els peus surtin de la neu. Si vol assegurar-se que són fora de l'abast de l'ós haurà de conduir-lo una estona més.

L'esquimal fa uns crits que són gemecs. L'ós pot aturar-se en qualsevol moment, preguntant-se per què corre, i el devorà sense que pugui oferir cap resistència. Està en mans d'un instint estúpid. I encara no s'ha acabat.

Una dona. Busca els seus fills sense saber que corren, més enllà. Atònita, topa amb un ós perseguit per un home. «Mira que n'és, de bonica», pensa l'esquimal, és la cosa més diferent a la neu que hagi vist mai. Aquella visió de bellesa li dóna una espurna de força, alça les mans i buida els pulmons:

–Fuig d'aquí!

Ja no pot ni parlar. Amb un dit assenyala la direcció que han pres els nens. Ara corre amb el llom doblegat i trontollant. Si no perd l'equilibri és perquè fa servir els braços com un ocell les ales. I per fi arriba al llac glaçat.

Al centre hi ha una esquerdada en forma d'ungla. Un home hi pesca. Està d'esquena a l'ós i a l'esquimal. Els sorolls fan que es giri. L'home veu l'ós que l'assalta com una allau d'ullals. L'home veu l'esquimal que persegueix l'ós, es miren a la cara tots dos. L'esquimal fa dues passes i cau de genolls:

–Germà! –clama i deplora–. Ja no puc més.

Del llibre *Tretze Tristos Tràngols* d'Albert Sánchez Piñol (La Campana, 2008).